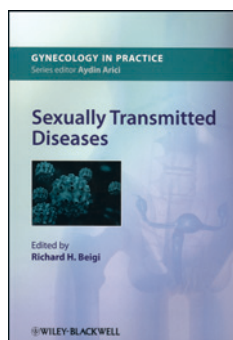

Grundig oversikt, men ingen håndbok

Richard H. Beigi, red.
Sexually transmitted diseases
 192 s, tab, ill. Chichester: Wiley-Blackwell,
 2012 Pris GBP 50
 ISBN 978-0-470-65835-2

Sexually transmitted diseases er en del av serien *Gynecology in practice*, som foreløpig er på seks titler. Foruten seksuelt overførbare sykdommer har man i serien så langt tatt for seg menstruasjonsforstyrrelser, myoma uteri, kroniske bekkensmerter, prevensjon og infertilitet. Bokserien tar sikte på å være praktiske kliniske håndbøker for gynekologer.

De 17 kapitlene er skrevet av forskjellige forfattere som hovedsakelig er fra USA, med unntak av et par kapitler som er skrevet av leger fra Canada og Australia.

I de to innledende kapitlene tar forfatterne for seg gynekologisk undersøkelse hos voksne og barn/ungdom. Så følger kapitler om seksuelt overførbare sykdommer som klamydia, herpes etc.. De tar imidlertid også for seg ikke-infeksiøse tilstander som dermatologiske sykdommer, ikke-infeksiøse genitale sår, vulvacancer og vulvodyni. Grunnen er at man ønsker å presentere vanlige kliniske tilstander som ofte forveksles med seksuelt overførbare infeksjoner. Det finnes også to oversiktskapitler om seksuelt overførbare sykdommer i graviditet – et generelt kapittel og ett om behandling. Til slutt er det et kapittel om forebygging av seksuelt overførbare sykdommer.

Boken er oversiktlig og har et godt stikkordregister. Hvert kapittel er en grundig oversikt over de ulike sykdommene uten å bli for omfattende. Noen kapitler går utover temaet seksuelt overførbare sykdommer. Det gjør tittelen noe misvisende, men det er samtidig denne grundige gjennomgangen av differensialdiagnoser som kanskje er det som gir boken størst verdi. Slikt stoff kan være vanskelig å finne like oversiktlig fremstilt andre steder, og det bidrar til at boken fremstår som en nyttig helhet. Kapitlene illustreres av bilder, men bildekvaliteten kunne vært bedre.

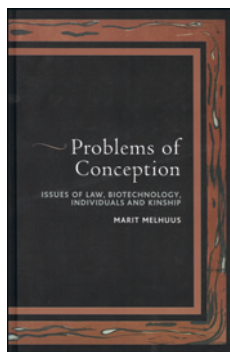
Referanselistene på slutten av hvert kapittel vitner om at man har basert seg på et bredt kunnskapsgrunnlag. Noen av forfatterne har også selv publisert artikler innen det felte de skriver om. De klarer likevel å fremstille stoffet i en praktisk, ikke-akademisk tone.

Ulempen er først og fremst at boken i en norsk hverdag dessverre ikke vil kunne brukes som en praktisk veileder. Dette skyldes at norsk praksis og tradisjon er såpass ulik den amerikanske. Ikke overraskende er det først og fremst rådene om antibiotikavalg som vil kunne skille seg fra norske anbefalinger. Likeledes vil for eksempel listen over hvilke sykdommer det bør screenes for i graviditet, ikke være i tråd med norske retningslinjer.

Boken kan altså ikke brukes som en «kokebok» for utredning og behandling av seksuelt overførbare sykdommer her i Norge. Til det finnes det andre, bedre verk, for eksempel *Metodeboken* fra Sex og samfunn (tidl. Klinikk for seksuell opplysning). Den kan likevel være verdifull i en gynekologisk praksis da den på lettfattelig vis gir mer utførlig, evidensbasert informasjon om seksuelt overførbare sykdommer og ikke minst differensialdiagnosene til disse sykdommene. Selv kommer jeg til å skaffe meg flere bøker fra samme serie.

Thea Falkenberg Mikkelsen
 Kvinneklinikken
 Nordlandssykehuset, Bodø

Unnfangelsens utfordringer

Marit Melhuus
Problems of conception
 Issues of law, biotechnology, individuals and kinship. 174 s. Oxford: Berghahn Books, 2012.
 Pris GBP 40
 ISBN-978-0-85745-502-4

Da Louise Brown, som det første barn i verden, ble født ved hjelp av in vitro-fertilisering (IVF) i 1978, reiste det en rekke utfordrende spørsmål: Hvordan skulle man forstå denne nye teknologien og dens muligheter? Hvordan skulle man regulere den? Hvordan ville denne teknologien endre vårt syn på mennesket og på samfunnet?

Siden den gang er mulighetene blitt flere og spørsmålene vanskeligere. Med eggdonasjon og surrogati utfordres grunnleggende forståelser av morskap og slektskap. Hvilke rettigheter og plikter har den som donerer egget, den som føder barnet, og den som tar seg av det? Preimplantasjonsdiagnostikk og fosterdiagnostikk reiser spørsmål om hvilke egenskaper som forsvaret det å avslutte biologisk liv, og om hvilket samfunn vi får når vi setter slike valg i system. Hva betyr foreldreskap, slektskap og biologiske bindinger i en tid med ny og grensesprengende bioteknologi? Det er hovedspørsmålet i boken.

Allerede tittelen inneholder en bærende flertydighet. *Problems of conception* betyr ikke bare problemer knyttet til unnfangelse, men også problemer med å begripe. Melhuus tar utgangspunkt i sine feltstudier blant ufrivillig barnløse for å undersøke betydningen av å få «egne barn». Fem par synliggjør ulike situasjoner, utfordringer og løsninger. Forfatteren finner at ønsket om å få barnet *sammen* overstyrer behovet for at barnet har en biologisk tilknytning til den ene. Hun finner også at barneønsket ikke lar seg tøyse av lovgivning.

Videre bruker forfatteren lovgivningen og den offentlige debatten for å forstå betydningen av slektskap, forplantning og foreldreskap. Grunnlaget for den restriktive lovgivningen i Norge finner Melhuus i føre-var-prinsippet. I debattene om eggdonasjon, anonymitet ved spermiedonasjon og surrogati ser hun en tendens til å biologisere identitet og tilhørighet og en iver etter å finne sitt opphav. Farskap blir mer lik morskap, ved at de kan fastslås genetisk.

I debattene om sorteringssamfunnet finner forfatteren både retoriske og meningsbærende elementer. Hun viser hvordan sorteringsmetaforen spiller på frykten for eugenikk, men også hvordan teknologien ikke bare reproducerer mennesker, men også samfunn.

På tross av at Melhuus erkjenner at lovgivningen i liten grad styrer folks reproduktive atferd, er det her hun identifiserer og studerer forhandlingene om slektskap og foreldreskap. Det er overraskende at hun bruker så mye plass på loven(e)s tilblivelse og revisjoner, og til å analysere en av Dagfinn Høybråten's taler på Stortinget, men ikke nevner viktige hendelser, slik som Mehmet-saken. Enkelte av oversettelsene fra norsk til engelsk er uheldige, og det empiriske grunnlaget kunne med hell vært mer oppdatert.

Likevel gir boken viktige innspill i en tid der bioteknologiloven revideres. Den gir langt dypere innsikt i befolkningens forståelse av bioteknologi enn lettbenete befolkningsundersøkelser.

Bjørn Hofmann
 Høgskolen i Gjøvik
 og
 Universitetet i Oslo